

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1517/2015
30.03.2016. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Љубице Милутиновић, председника већа, Биљане Драгојевић и Јасминке Станојевић, чланова већа у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник адвокат Катарина М. Вуловић из ..., против туженог Медицинског факултета – Универзитета у ..., чији је пуномоћник адвокат Бранислав Тодоровић из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду и враћања на рад, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3155/14 од 07.04.2015. године, у седници одржаној 30.03.2016. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3155/14 од 07.04.2015. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П1 2692/13 од 18.03.2014. године, усвојен је тужбени захтев и поништено је решење декана туженог бр. ... од 25.01.2011. године о отказу уговора о раду тужиоцу као незаконито и обавезан је тужени да тужиоца врати на рад (I). Тужени је обавезан и да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 213.250,00 динара (II).

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3155/14 од 07.04.2015. године, преиначена је првостепена пресуда тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев да се поништи као незаконито решење декана туженог бр. ... од 25.01.2011. године о отказу уговора о раду тужиоцу и обавезе тужени да тужиоца врати на рад (1), а тужилац је обавезан да туженом исплати на име трошкова парничног поступка износ од 84.000,00 динара (2).

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је благовремено изјавио ревизију збогпогрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао правилност побијане пресуде у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11, 49/13-УС, 74/13-УС и 55/14) и утврдио да јеревизија тужиоцанеоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом се не указује на друге повреде поступка које могу бити ревизијски разлог у смислу члана 407. став 1. тач.2. и 3. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је са туженим 22.02.2000. године закључио уговор о раду, којим је засновао радни однос на одређено време у трајању од пет година почев од 21.02.2000. године на пословима наставника у звању доцента за ужу научну област Новим уговором о раду закљученим између странака 01.09.2003. године констатовано је да је тужилац први пут засновао радни однос 08.12.1983. године у звању асистента – приправника за наставни предмет ..., а у звању доцента први пут засновао радни однос 21.02.2000. године. Уговор о раду садржи одредбу да његовим потписивањем престаје да важи ранији уговор о раду из 2000. године, али у њему није утврђено време на које је уговор закључен. Решењем декана од 25.01.2011. године тужиоцу је отказан уговор о раду од 22.02.2000. године. Накнадно донетим закључком 15.07.2011. године, у току ове парнице тужени је извршио исправку отказног решења (отклањањем грешке настале у куцању) навођењем тачног датума уговора о раду закљученог 01.09.2003. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев за поништај решења туженог о отказу уговора о раду тужиоцу и за враћање тужиоца на рад. Другостепени суд је оценио да је првостепена пресуда у датој чињеничној и правној ситуацији заснована на погрешној примени материјалног права, па ју је преиначио и тужбени захтев одбио као неоснован.

Неосновано се наводима и разлозима тужиоачеве ревизије побија правилност другостепене пресуде због погрешне примене материјалног права.

Правилно је правно становиште другостепеног суда да је радни однос тужиоца у звању доцента престао истеком временског периода од пет година на који је заснован уговором о раду из 2003. године, према Закону о универзитету („Службени гласник РС“ бр. 21/2002), који је важио у време закључења тог уговора, те да је решење о отказу уговора о раду донето по протеклу тог времена декларативног карактера и законито. Приликом оваквог закључивања тај суд је правилно имао у виду правну природу одредаба члана 79. став 1. и члана 80. став 2. наведеног закона о трајању изборног периода и радног односа наставника универзитета, који није редовни професор, као и однос Закона о универзитету као посебног закона и тада важећег Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 70/2001 и 73/2001), као општег закона. Тумачењем права у његовој примени на конкретан случај другостепени суд је правилно пошао од примата посебног закона над општим.

Према одредби члана 79. став 1. раније важећег Закона о универзитету наставник на факултету (осим редовног професора) бира се на период од пет година, а сарадник на четири године. Са овом одредбом повезана је и одредба члана 80. став 2. истог закона, према којој наставник (осим редовног професора) и сарадник заснивају радни однос на одређено време. Избор кандидата у звање наставника и сарадника је у аутономној надлежности изборног већа факултета према одредби члана 86. став 1. истог закона.

Одговарајуће одредбе исте садржине и правног дејства налазе се и у Закону о високом образовању („Службени гласник РС“ бр. 76/2005 са изменама и допунама), који је важио у време настанка предмета спора и доношења побијаног решења о отказу. Према одредби члана 63. ст. 1. и 2. овог закона звање доцент има наставник високошколске установе који може да изводи наставу на свим врстама студија. Одредбом члана 65. став 4. у

вези ст. 1. и 2. истог закона, лице изабрано у звање доцента (од стране универзитета, по предлогу факултета на основу расписаног конкурса) стиче звање и заснива радни однос на период од пет година. Са лицем изабраним у звање наставника уговор о раду закључује орган пословођења високошколске установе(декан факултета), а начин и поступак заснивања радног односа и стицање звања наставника уређују се општим актом самосталне високошколске установе (ставови 6. и 7. члана 65. закона).

Радноправни статус наставника факултета регулисан је посебним законом – раније важећим Законом о универзитету односно сада важећим Законом о високом образовању. Иако је одредбом члана 74. став 1. Закона о високом образовању (за разлику од ранијег Закона о универзитету), прописано да се у погледу права, обавеза и одговорности запослених у високошколској установи примењује закон којим се уређује рад ако овим законом није друкчије уређено, на радноправни статус тужиоца не може се применити правило из одредбе члана 37. став 4. Закона о раду о прерастању радног односа на одређено време у радни однос на неодређено време, као ни правило из члана 31. став 2. истог закона о фикцији заснивања радног односа на неодређено време, када у уговору о раду није утврђено време на које се он закључује.

Како је Закон о високом образовању (раније Закон о универзитету) изричито својом принудном нормом регулисао и ограничио трајање изборног звања доцента факултета и његовог радног односа на период од пет година, нема места супсидијарној примени наведених правила општег закона јер се одредбе посебног и општег закона по свом правном дејству међусобно искључују. Радни однос тужиоца код туженог везан је за његов избор у звање наставника туженог факултета у статусу доцента или ванредног професора, па како није изабран ни у звање доцента ни у звање редовног професора нису се стекли услови за ново заснивање радног односа на одређено време после истека трајања уговора о раду, без обзира на чињеницу што је он наставио да ради на истом радном месту дуже од пет година.

Указивање тужиоца у ревизији да решење о отказу има конститутивни а не декларативни карактер, како је наведено у образложењу побијане пресуде, нема значаја на друкчије пресуђење јер не може да отклони дејство императивне законске одредбе о трајању изборног периода и радног односа доцента као наставника факултета. Тужилац је као доцент изабран на период од пет година, који је текао од закључења последњег уговора о раду 01.09.2003. године и поклопио се са трајањем тог уговора у складу са одредбама чл. 79. став 1. и 80. став 2. Закона о универзитету. Околност што је тај рок истекао још 2008. године, а тужилац наставио да ради код туженог у истом звању до доношења решења о отказу и престанку радног односа 25.01.2011. године, није могла да доведе до прерастања радног односа на одређено време у радни однос на неодређено време. У том смислу је исправан закључак другостепеног суда да је решење о престанку радног односа тужиоцу декларативно јер је истеком петогодишњег периода без поновног избора у звање доцента протекао и рок трајања уговора о раду на одређено време (исте дужине) по сили закона. На могућност продужења и преображаја у радни однос на неодређено време не утиче воља туженог као послодавца или његов евентуални споразум са туженим као запосленим, па ни настављање тужиочевог фактичког рада код туженог. Императивна норма посебног закона искључује примену општег Закона о раду.

Тужиоцу је законито престао радни однос на одређено време доношењем побијаног решења на основу члана 175. тачка 1. Закона о раду, истеком рока на који је заснован радни однос. Како тужилац није на расписаном конкурс изабран у звање ванредног професора, нити поново у звање доцента, нису се испунили услови за ново заснивање радног односа на одређено време, без обзира на наставак тужиочевог рада код туженог и после истека

законског рока трајања уговора о раду. Избор и стицање звања наставника факултета (доцента или ванредног професора) условљава постојање и трајање његовог радног односа у том својству на одређено време, али и опстанак радног односа код туженог на било којим другим пословима који одговарају његовој стручној спреми и радним способностима. Радни однос у звању сарадника такође зависи од избора у то звање, а тужилац није доставио доказ о постојању тог услова.

Неосновани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права садржаног у одредбама члана 17. став 2, члана 19. став 1. тачка 6. и члана 23. Закона о раду из 2001. године, који је важио у време закључења уговора о раду од 01.09.2003. године јер је одредбама тада важећег посебног Закона о универзитету била искључена супсидијарна примена одредаба овог закона. Тај уговор о раду, без обзира на недостатак одредбе о времену трајања радног односа, није могао да противно императивним одредбама посебног Закона о универзитету буде правни основ за заснивање радног односа на неодређено време. Из већ наведених разлога није могућа ни примена одредбе члана 23. став 4. ранијег Закона о раду.

Други наводи ревизије нису посебно коментарисани јер су већ били предмет правилне оцене другостепеног суда у разлозима побијане пресуде, којом су цењени захтеви и наводи странака у поступку и жалбени наводи, а не ради се о ревизијским разлозима од значаја за друкчије пресуђење.

Из наведених разлога Врховни касациони суд је на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци пресуде.

Тужиоцу не припада ни накнада трошкова ревизијског поступка, с обзиром на одлуку о изјављеној ревизији, на основу члана 165. став 1. у вези члана 153. ЗПП.

Председник већа - судија
Љубица Милутиновић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић